

BIBLIOTECA POLIROM

A C T U A L

Scriitori contemporani, voci și tendințe noi
în literatura universală de azi.

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Marius Daniel Popescu, *Les couleurs de l'hirondelle*

Copyright © Librairie José Corti, 2012

All rights reserved

Copyright © of the translation: S. Fischer Foundation by order of Traduki

traduki ^T

Această carte a apărut cu sprijinul oferit de TRADUKI, o rețea pentru promovarea literaturii din care fac parte: Ministerul Federal al Afacerilor Europene și Internaționale din Republica Austria, Ministerul Afacerilor Externe din Republica Federală Germania, fundația culturală Pro Helvetia din Elveția, KulturKontakt Austria, Institutul Goethe, Agenția Slovenă de Carte JAK, Ministerul Culturii din Republica Croația, Resortul pentru Cultură al guvernului principatului Liechtenstein, Fundația Culturală Liechtenstein și Fundația S. Fischer.

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: ilustrație de Radu Răileanu

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A,

sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

POPESCU, MARIUS DANIEL

Culorile rîndunicii / Marius Daniel Popescu; trad. din lb. fr. de Simona Modreanu. – Iași: Polirom, 2014

ISBN: 978-973-46-4902-0

I. Modreanu, Simona (trad.)

821.135.1(498)-31

Printed in Romania

Marius Daniel Popescu

Culorile rîndunicii

Traducere din limba franceză
de Simona Modreanu

POLIROM
2014

In Memoriam Alexandru Mușina,
prieten și mentor

Ești în fața morgii de la spitalul municipal, lângă tine se află verișoara și unchiul tău, stați în picioare și vorbiți despre moarta pe care ați venit s-o luați. „În ziua aceea n-a ieșit ca de obicei, vecinii n-au văzut-o mergând încet pe alee, sprijinită în baston“, tu privești camioneta cu care ați venit de la țară, te uiți la platforma ei ruginită, stați toți trei lângă această mașină pe care unchiul tău a împrumutat-o de la un prieten. „Era bolnavă, dar medicamentele îi făceau bine, uneori refuza să-și ia pastilele cu săptămânile, spunea că numai Bunul Dumnezeu și nepoata ei o mai țin pe pământul ăsta.“ Stați la coadă ca să vă luați moarta, sînteți în poziția a treia în fața intrării principale a morgii, te uiți la treptele scării de ciment pe care va trebui s-o urci în curînd pentru a ridica rămășițele pămîntești ale mamei tale. „Măcar n-a suferit, a murit dintr-odată, nu s-a chinuit săptămîni sau luni întregi ca o legumă.“ Verișoara ta începe să plîngă, o iei în brațe, o strîngi la piept, îi auzi suspi-nele, îi simți cutremurul trupului și, pe deasupra capului ei, îl vezi pe paznicul spitalului care deschide poarta mare și rugi-nită ca să lase să iasă o mașină a pompelor funebre din oraș: are mănuși de lucru uzate și pătate de ulei de motor, ridică mai întîi zăvorul metalic, trage, făcînd un pas înapoi, canatul stîng spre interiorul incintei, îl ridică peste umflăturile din asfalt, îl împinge pînă la zidul gheretei sale de cărămidă. „Ne-a sunat vecina de dedesubt după două zile, mai întîi a crezut că maică-ta era în vizită la noi.“ Verișoara ta plînge și tu o strîngi în brațe, ea spune că mama ta era mătușa ei preferată, tu stai

cu spatele lipit de oblonul din dreapta al camionetei, îl vezi pe paznicul spitalului, îl privești, îi observi gesturile, acum deschide al doilea canat al porții ruginite, vezi patru cîini ieșind pe trotuar. „E bine că ai venit s-o înmormîntezi pe maică-ta, sînt mulți care lucrează în străinătate și nu vin să-și îngroape părinții.“ Paznicul îi primește lîngă ghereta sa pe cei patru cîini vagabonzi, tu te gîndești la mama ta, pronunți în minte cuvîntul „abandon“, te gîndești la copiii abandonați de părinți, te gîndești la părinții abandonați de copii, te gîndești la miile de cîini abandonați în fiecare an în țara ta, te gîndești la acești cîini care își găsesc adăpost pe unde pot, simți că verișoara se liniștește, se desprinde din brațele tale.

Vezi patru bărbați care duc un sicriu închis și coboară cu pași mici pe scările de la morgă, vorbesc între ei, nu le înțelegi cuvintele, duc sicriul spre mașina cu care vor să-și transporte mortul, privirea ta s-a oprit acum asupra unei mici anexe în ruină, „este incineratorul spitalului, a sărit în aer, acum nu mai au unde să ardă bucățile de corpuri care rămîn după operații“, spune verișoara, tu te gîndești la mama ta pe care o s-o vezi moartă peste cîteva clipe.

Paznicul închide porțile metalice, cheamă cîinii care amușină trotuarul, te gîndești la cîinii aceia care mănîncă resturi de la bucătăria spitalului, unchiul tău vede că te uiți la cîini și spune „cîinii ăștia o duc bine aici, pe lîngă paznic, au ce mîncă și nimeni nu-i alungă, în țara noastră sînt mulți oameni care trăiesc mai rău decît cîinii vagabonzi, sînt oameni care n-au ce mîncă, oameni care n-au cu ce se încălzi iarna“.

O vei vedea în curînd pe mama ta moartă, acum o privești în minte așa cum era cînd ai văzut-o pentru ultima dată în viață, stă în picioare pe alee, se sprijină în bastonul ei de lemn și are ochii în lacrimi, tu pleci din nou în străinătate, unde lucrezi, i-ai dat cîteva cadouri și ceva bani, i-ai adus fructe și legume, i-ai cumpărat carne și conserve, i-ai lăsat și o sticlă

de vin; ea plînge și îți face semn cu mîna, o vezi prin geamul mașinii care pornește, unchiul tău aflat la volan spune „soră-mea are o pensie bună față de a mea, mîncarea pe care i-ai adus-o o s-o țină două săptămîni, maică-tii îi place să bea cîte o dușcă de vin roșu la masă“. Simți mîna unchiului tău pe umăr, plînge și îți spune „du-te s-o iei pe maică-ta, ne cheamă, e rîndul nostru să ne luăm mortul, du-te și ia-o s-o înmormîntăm, nu vin cu tine, am văzut-o deja moartă în apartamentul ei și nu mai vreau s-o văd așa“, te întorci spre dreapta, începi să mergi spre scările de la intrarea în morgă, simți cum mîna unchiului se desprinde de umărul tău, o vezi pe verișoara care merge alături de tine, urci prima treaptă a scării de beton, „cum stătea la etajul unu, am urcat în balcon pe o scară, storurile nu erau coborîte și am văzut moarta în patul ei, prin geamul de la dormitor“, fiecare pas pe care îl faci este lent și ai impresia că pășești pe loc, o privești pe verișoara ta care te însoțește, ea salută un bărbat care lucrează la morgă, are în mîna certificatul de deces al mamei tale, tu urci a doua treaptă a scării, „împreună cu polițistul și cei doi pompieri am hotărît să spargem un geam ca să nu stricăm ușa de la intrare, în cameră era un miros puternic de putrefacție, maică-ta avea fața neagră din cauza sîngelui, probabil că a avut un atac de cord“, vezi coridorul spre care te îndrepti, cauți în amintire chipul mamei, o regăsești fotografiată cu tine ești în brațele ei și ai capul plecat spre gîtul ei mama ta are vreo treizeci și cinci de ani tu poate că ai patru în această poză, înaintezi, „duhnea îngrozitor în camera ei și corpul îi era plin de puroi care se scurgea și pata pătura în care o puseseam ca s-o transportăm“, verișoara ta a luat-o înainte, îl caută pe administratorul morgii, o urmezi, o auzi vorbind, nu înțelegi ce spune, continui să urci scările, „era moartă de două zile, se adunaseră vreo douăzeci de oameni care ne-au privit ducînd-o în pătură spre salvare“, acum ești pe coridorul întunecat, un bărbat te așteaptă în fața unei uși,

îți spune „aici e!” și îți arată acea ușa cenușie, verișoara ta e lângă el, îi vezi dându-se deoparte, îți fac loc, deschizi ușa și intri, în stînga vezi cadavrul unui bărbat pe o masă de ciment, e îmbrăcat și încălțat și are un bandaj care îi susține maxilarul inferior, pe masa de ciment din dreapta vezi un cearșaf pătat cu sînge negru, acum știi că mama ta se odihnește sub cearșaful acela murdar, mergi spre ea, simți răceala încăperii, te oprești la cîtiva centimetri de masă, îți pui mîna dreaptă pe cearșaf, simți burta mamei tale moarte prin țesătură, cu mîna stîngă ridici pînza care îi acoperă fața.

Pielea ei e neagră și privirea ta urmărește conturul chipului mamei tale, mîna ta stîngă se așază pe fruntea ei, cu dreapta înlături complet cearșaful murdar și o vezi pe mama ta moartă și goală pe masa de ciment, are o cărămidă sub ceafă, cărămida îi sprijină capul ca o pernă, vezi lunga cicatrice de la autopsie, te apleci spre ea și o săruți pe obraz, simți mirosul de cadavru amestecat cu cel de formol; o voce de bărbat îți vorbește, „n-o atinge, aici e plin de microbi!”, bărbatul îți arată o chiuvetă de fontă și îți spune să te speli pe mîini cu produsul special din săpunieră, spune că acum trebuie să iei corpul mamei tale, spune că nu e obligat să te ajute să-l pui în sicriu, te întrebi cum o să faci ca să pui singur corpul mamei tale în sicriu, te gîndești că o vei lua pe mama ta în brațe și că o vei purta cîtiva pași pînă la sicriul pe care unchiul tău l-a adus la intrarea în această încăpere rece, vrei s-o iei pe mama ta în brațe ca s-o duci la sicriu, te apropii de ea, o auzi pe verișoara ta „ce faci?!”, îi spui că personalul morgii nu vrea să te ajute să pui corpul mamei tale în sicriu, ea spune „vor bani, trebuie să le dai bani, își așteaptă bacșiușul, apoi ai să vezi că o să te ajute”, îi răspunzi „dă-le tu bani, eu nu știu cum merg lucrurile în morga asta”, o vezi ieșind din camera frigorifică, o vezi vorbind cu un bărbat și cu o femeie, verișoara scoate bani din geantă, vezi mîinile verișoarei punînd bancnote în mîinile bărbatului și femeii care lucrează la morgă.

Iese din camera ei, traversează holul apartamentului, trece pragul bucătăriei, se apropie de dulapul aflat între chiuvetă și aragaz, deschide ușa de sus, ia o farfurie mică, închide ușa dulapului, se întoarce, pune farfuria pe masă, ocolește masa, deschide ușa frigiderului, ia brînză din sertarul de jos, închide ușa, se întoarce la masă, pune bucata de brînză pe farfurioară, se duce spre sertarul cu tacîmuri, deschide sertarul de lemn, ia cuțitul, închide sertarul, se întoarce la masă, ia brînză în mîna stîngă și taie încet două felii subțiri pe care le lasă să cadă în farfurie; pune cuțitul în chiuvetă, duce restul de brînză la loc în frigider, ia farfuria cu cele două felii subțiri, se duce în camera ei, pune farfuria pe birou, își ia dintele, căzut cu o seară înainte, de pe colțul biroului și îl așază în farfurie, lângă brînză pregătită pentru șoricel.

Acum scrii la calculator, povestești ceva, scrii ce ai trăit cînd aveai opt ani și erai în clasa a treia, îți amintești de copilăria ta, îți amintești de colegii de clasă și povestești jocurile pe care le jucați în anii șaptezeci. Scrii și îți spui că vei face o carte cu foștii tăi colegi de clasă drept personaje, scrii zîmbind și revăzînd în minte chipurile lor, auzi pași în spatele tău, te întorci în scaunul rotativ, o vezi lângă tine și o auzi spunînd „tati, vrei să te joci cu mine de-a școala?”. O iei în brațe, ea spune „stai, mă așez la tine în poală”, o iei pe genunchi, o săruți, o stringi în brațe, îi explici „tocmai scriam, nu mă pot juca acum cu tine”, ea te întrebă „tocmai scriai ce?” și tu îi răspunzi „scriam despre cum jucam capra cu colegii mei de clasă cînd aveam vîrsta ta”. Ea zice „ah, bine! despre asta scrii tu!”. O cuprinzi în brațe, o săruți pe frunte, pe nas, pe obraji,

pe urechi, ea spune „mă gîdili“, îi zici că ți-ar plăcea să scrii și povești despre jocurile ei, despre jocurile pe care le joacă cu colegii ei de clasă, ea răspunde „vreau să te joci cu mine de-a școala și eu sînt învățătoarea!“. Îi spui că încă nu ți-ai terminat povestea, îi spui că nu ai mai scris de mult și că trebuie să scrii cel puțin zece pagini înainte de cină, ea spune „te joci cu mine de-a școala și după aceea poți să te întorci la calculatorul tău și să continui să-ți scrii poveștile de școală cu colegii tăi de clasă“. O săruți pe gît, ea rîde, îți spune „vino, o să ne jucăm un pic de-a școala!“, tu vrei să continui să scrii, îi propui să scrii așa, cu ea pe genunchi, „nu, nu vreau, mi-ai promis de mult că o să te joci cu mine de-a școala“, îi răspunzi „de acord, o să mă joc cu tine de-a școala, dar nu chiar acum, o să ne jucăm de-a școala ceva mai tîrziu“. Ea te întrebă „mai tîrziu înseamnă cînd?“. Îți dai seama că fiica ta are nevoie de tine, îi spui „mai tîrziu, peste o jumătate de oră, e bine?“. Ea coboară de pe genunchii tăi, te privește în ochi, zice „o să vin să te iau peste jumătate de oră“ și se duce în camera ei. Tu continui să scrii la calculator, îți amintești cum săreați capra în imensa curte a școlii din copilăria ta, îți spui că numai băieții jucau capra, îți spui că fetele nu se băgau în jocul ăsta, scrii „aveam nevoie de cel puțin patru băieți ca să putem începe jocul de-a capra, uneori eram cinci, șase sau șapte, rareori ne adunam opt sau nouă, dar atunci jocul era cel mai haios“. Scrii, îți frunzărești memoria și te oprești la paginile cu capra: îl vezi pe băiatul care trebuia să se aplece pentru ca restul să poată sări peste el, îți spui că toți băieții erau îmbrăcați în uniforma neagră de școală cumpărată de părinți. „Cel aplecat peste care trebuia să sărim suporta asalturile colegilor cu demnitate, pentru că jocul ăsta era cel mai dur pe care îl practicam în curtea școlii: erau mai multe runde de sărituri pe care băiatul aplecat, numit «capră» sau «bază», trebuia să le îndure, trebuia să aștepte ca fiecare dintre colegii lui să fi sărit peste el cel puțin de cinci ori“. Din cînd în cînd te gîndești la fiica ta care ar vrea să se

joace cu tine de-a școala, îți spui că tu nu te-ai jucat niciodată de-a școala cînd erai puști, ești curios să afli ce va face fiica ta în rolul învățătoarei, zîmbești și continui să scrii: „Fiecare rundă de sărituri peste «capră» avea o temă precisă. Cînd era «mitraliera cu trei gloanțe», trebuia să dai trei lovituri peste fundul «caprei» înainte de a sări peste ea: una cu dosul mîinii stîngi, una cu dosul mîinii drepte și a treia cu exteriorul piciorului drept; «capra» primea aceste lovituri zîmbind sau țipînd dacă erau prea apăsate, «capra» simțea pe fundul ei gradul minim sau maxim de prietenie pe care fiecare săritor îl nutrea pentru ea. Cînd te uitai cine se apropia de tine pentru «mitraliera cu trei gloanțe», înainte să se sprijine cu mîinile de spatele tău ca să sară peste tine, îți spuneai în minte «e bine, mi-e prieten, n-o să dea prea tare» sau «aoleu! e cel mai mare dușman al meu, o să mă ardă, o să-și ia revanșa pentru piedica de săptămîna trecută». Ca să se asigure de buna desfășurare a jocului, cei care își așteptau rîndul priveau cu atenție gesturile pe care le făcea cel care sărea: dacă erai prea bleg sau prea lent, prea dur sau prea rău cu «capra», erai imediat remarcat de colegi, care începeau să strige la tine și apoi te obligau să iei locul «caprei» drept pedeapsă“. O auzi pe fiica ta care te cheamă, spune „tati, gata, jumătatea de oră de scris a trecut!“, îi spui „încă o clipă, încă zece minute și vin!“, îi auzi pașii, vine în camera în care scrii la calculator, o vezi cu niște foi de hîrtie în mînă, se îndreaptă spre tine, zice „uite, te mai las să scrii încă puțin, apoi cînd o să fac «driiiiiing! driiiiiiiiiing!» să știi că e soneria școlii și să vii singur în camera mea, bine?“. Îi spui „bine, draga mea, hai să-mi dai un pupic!“. Ea se apropie de tine, tu o iei în brațe, o urci pe genunchi și o săruți pe obraji. Ea se dă jos, zîmbește și spune „spor la scris, mai ai cîteva minute!“ și pleacă în camera ei, adăugînd: „fii atent, cînd auzi soneria vii imediat în clasă, altfel o să fii pedepsit, la școală nu se tolerează întîrzierea!“. „Mitraliera cu trei gloanțe“ era tema cu care începeai de obicei. După ce săritorii își

trăgeau cele trei gloanțe și săreau peste capra care stătea încovoiată, cu mâinile încleștate deasupra genunchilor, urma o altă temă: „butoaiele“. La „butoaie“, capra era mult mai puțin solicitată decât băieții care săreau peste ea, trebuia mai ales să ții bine socoteala ordinii în care urmau să sară peste colegul lor, sprijinindu-se cu mâinile de spatele lui; pe măsură ce trecea câte unul, se punea de îndată „capră“ lângă „capra“ precedentă: dacă săreai primul, n-aveai decât să te lipești de capra de la început; al doilea avea o sarcină ceva mai grea, trebuia să sară peste două capre deodată, pentru al treilea săritor dificultățile sporeau, pentru că trebuia să treacă peste trei dintre colegii săi, al patrulea săritor își dădea seama că avea să-i fie extrem de greu să treacă peste patru băieți și, în caz de săritură ratată, avea să ia locul caprei. La „butoaie“, unele capre, mai ales cele care se aflau în poziția a treia sau a patra, încasau lovituri puternice din partea ultimului băiat care nu reușea să treacă peste trei sau patru capre deodată: cel care trebuia să realizeze isprava de a sări peste corpurile a trei sau patru capre deodată fără să atingă decât spatele primeia își lua mult avânt, se îndepărta la vreo douăzeci de metri de șir, începea să alerge spre colegii săi aplecați, încerca să alerge repede, cât putea de repede, se concentra pentru a se sprijini bine de spatele primei capre, se gândea cum să-și întindă picioarele, ajungea în mare viteză lângă prima capră, își punea mâinile pe spatele ei, zbură prin aer și, cel mai adesea, cădea cu zgomot pe spinarea unuia sau a mai multor colegi care începeau să-l muștruluiască, reproșându-i că făcuse dinadins să cadă peste ei ca o bombă sau ca o tonă de fier vechi; în asemenea cazuri, șirul de trei sau patru capre se prăbușea, uniformele se murdăreau de praf sau luau culoarea ierbii în care căzuseră. Băieții nemulțumiți își trăgeau și câțiva pumni. „Driiiiiiiiiiiiiing! Driiiiiiiiiiiiiing! Driiiiiiiiiiiiiing!“ Ea apare, imitând sunetul soneriei de școală, tu te ridici, îi spui „gata, sînt elevul tău, vin acum!“ și o însoțești în camera ei, care va fi clasa. „Tati, ești în clasa întâi și eu îți explic regulile

pe care trebuie să le respecti la școală: înainte de a intra în clasă trebuie să te desculți, întotdeauna se intră în clasă în papuci și nu cu pantofii de stradă, ești în papuci, bine, poți intra în clasă, acum trebuie să spui «Bună ziua!», trebuie să mă saluți, întotdeauna o saluți pe învățătoare când ajungi dimineața la școală“. Spui „bună ziua, doamna învățătoare! Ce mai faceți?“, ea spune „nu-i nevoie să zici «Bună ziua, doamna învățătoare!», spune numai «Bună ziua!», e suficient!“. Spui „bună ziua!“, apoi adaugi: „Am venit la școală!“. „A doua regulă la școală e să nu faci gălăgie, n-ai voie să vorbești cu colegul de bancă, n-ai voie să ții în recreație, n-ai voie să-ți dai lucrurile pe jos, n-ai voie să te încaieri“. Spui „da, doamna învățătoare, voi respecta regulile școlii“, ea spune „tati, așteaptă, n-am terminat să-ți spun toate regulile pe care trebuie să le respectăm la școală, m-ai întrerupt, trebuie să mă ascuți pînă la capăt, bine?“. „La toaletă se merge în timpul recreației, dar dacă ai nevoie să mergi înainte de recreație te poți duce, nu e complet interzis; în pauze e obligatoriu să ieși în curtea școlii, toată lumea trebuie să iasă din clasă în timpul recreației; iar când auzi soneria, trebuie să intri imediat înapoi în clasă, la școală nu se tolerează întîrzierile“. O ascuți, îi auzi cuvintele și te gîndești tot la „caprele“ copilăriei tale, îi spui „ascultă, n-am prea mult timp pentru școala ta, spune-mi ce trebuie să fac, să zicem că știu regulile care trebuie respectate“. Ea te privește și spune „tati, acum nu mai ești tatăl meu, înțelegi? Bine, dacă vrei, îți dau imediat ce ai de făcut, ți-am pregătit mai multe fișe pe care trebuie să le lucrezi în liniște, iată, pentru început, ai fișa cu adunări: patru plus douăzeci și patru egal, opt plus zece egal, douăzeci plus patruzeci egal, opt plus doi egal, zece plus zece egal, douăzeci plus douăzeci egal, patruzeci și patru plus douăzeci și patru egal, opt plus patru egal, zece plus paisprezece egal, optzeci plus patruzeci și patru egal, cincizeci plus cincizeci egal, paisprezece plus paisprezece egal, optzeci plus trei egal, șaizeci plus opt egal, opt plus nouă egal“. Tu n-ai ieșit

încă din „butoaiele“ claselor tale primare, fiica ta îți prezintă fișa de adunări pe care trebuie s-o completezi cu răspunsurile corecte în camera ei devenită clasă, ești elevul ei, trebuie să te concentrezi la jocul ei, îi iei fișa din mână, spui „bine, am înțeles, unde mă așez?“. „Vezi? La școală, fiecare elev are locul lui pe care trebuie să-l păstreze curat, nu se scrie pe bănci, rechizitele trebuie ținute în ordine! Poftim, locul tău este aici, așază-te și rezolvă exercițiile; când ai terminat, vii la mine să ți le corectez. Spor la treabă!“ Te așezi pe un scaunel de copil, așezat pe acel scaun aproape că îți atingi bărbia cu genunchii, stai la una dintre măsuțele din camera fetei tale, ești elevul ei, ai o fișă de completat, o fișă de matematică, începi să completezi această fișă, pui rezultatele: douăzeci și opt, optsprezece, șaiszeci, zece, douăzeci, patruzeci, șaiszeci și opt, șaptesprezece. Spui „am terminat, gata, uite fișa“. Ea te privește, e așezată la catedră, masa ei e mult mai mare decât a ta, scaunul ei e un scaun normal, fiica ta îți spune: „Tati, trebuie să vii la mine cu fișa, și fără zgomot, te rog! Trebuie să respecti regulile clasei, nu i te adresezi învățătoarei decât când ești lângă ea, bine? Vino, arată-mi fișa!“. Te ridici, ai grijă să nu răstorni măsuța cu genunchii, faci câțiva pași pînă la catedră, ridici mîna dreaptă, îi arăți foaia de hîrtie cu socotelile și îi spui „iată, doamna învățătoare, mi-am terminat fișa, am făcut totul bine!“. Ea îți ia fișa din mână, o pune pe masă, spune, ca și cum ar vorbi pentru ea, „să vedem, să facem corecturile!“ și o vezi socotind la rîndul ei, refăcînd adunările înscrise pe foaie, socotind cu voce tare, spunînd rezultatul, comparîndu-l cu cel obținut de tine, apoi trecînd un „văzut“ dintr-o trăsătură de creion lângă cifra care indică suma. În dreapta fișei, alături de pătrățica în care ai pus fiecare rezultat, îți trece nota, îți dai seama că ai cîte o notă pentru fiecare adunare, ai avut mai multe adunări de făcut, socotești numărul adunărilor, ai avut cincisprezece adunări și vei avea cincisprezece note pe această fișă. Îți vezi notele: nouă, zece, zece, zece, nouă, nouă, nouă,

zece, zece, zece, zece, nouă, nouă, nouă, zece. Ai uitat complet de „butoaiele“ tale și de „mitraliera cu trei gloanțe“ de la școala ta, ești pe cale să-i spui „dar nu e bine, nu e bine deloc, rezultatele adunărilor mele sînt bune și tu îmi pui nouă, am socotit bine și tu nu-mi dai zece, merit numai zece“. Ea te privește, zîmbește și îți explică: „Tati, rezultatele tale sînt corecte, da, am verificat, cum ai văzut, dar ai și note de nouă pentru că nu faci cifrele cum trebuie, uite, nu îl faci pe opt ca lumea, trebuie să fii atent la scrierea cifrelor, înțelegi?“. Te uiți la ea și îți vine să rîzi, dar nu rîzi, îi spui „nu e corect, poți face cifrele cum vrei, fiecare face cifrele în felul lui“, ea îți răspunde „ba nu, cifrele sînt ceva serios, trebuie să le faci bine ca să se poată înțelege ușor despre ce cifră e vorba, nu am terminat de corectat fișa ta, așteaptă cuminte lângă mine, o să ți-o dau înapoi în cîteva minute“. Desenează un iepure în josul fișei tale de adunări, scrie cuvîntul „bravo“ lângă iepure, pune un semn de exclamare după ultima literă din cuvînt, îți spune „meriți o figurină, ai lucrat totuși foarte bine“. Se ridică de pe scaun, se duce spre unul dintre sertare, îl deschide, scoate o foaie cu abțibilduri colorate, îți arată micile imagini strălucitoare și te întrebă: „Care ți-ar plăcea? Astăzi poți să-ți alegi tu figurina, te las să te uiți mai bine la toate!“. Alegi un pește colorat, e galben cu negru și are mustăți. Îi arăți peștele, ea spune „aha! ai ales o figurină drăguță!“. Dezlipește peștișorul de pe foaie și îl lipește jos, în dreapta, pe fișa ta de socoteli. Îți iei fișa din mîna ei, spui „mulțumesc, doamna învățătoare!“ și crezi că poți pleca, îi întorci spatele, vrei să ieși din clasă, ai dori să revii la „capra“ copilăriei tale, ea își dă seama că te îndrepti spre ușa camerei și te strigă: „Unde pleci așa? Nu e încă recreația!“. Te oprești, te întorci și îi explici că ai vrea să te duci înapoi la calculatorul tău, îi spui că nu ai terminat de povestit jocul de-a capra din copilăria ta, ea te ascultă atent, apoi îți răspunde: „Tati, îți vei continua povestea după școală, trebuie să te așezi din nou la locul tău, ești în continuare în

clasă și eu sînt învățătoarea ta!“ Te uiția la ea, spui „bine! Mai rămîn pentru o fișă, dar după aceea plec!“ Îți reiei locul de școlar pe scăunelul de lemn. Genunchii îți ating bărbia.

Au luat banii, fiecare i-a pus în buzunarul drept al salopetei gri, pătată pe alocuri de sîngele morților, bărbatul a intrat primul în camera frigorifică, s-a apropiat de tine și ți-a arătat un fel de cărucior scund de fier forjat ruginit într-un colț al încăperii, în spatele mesei de ciment pe care se afla mama ta, ți-a spus să scoți acel obiect pe hol și să pui sicriul pe el, ți-a făcut loc să treci, s-a dat un pas înapoi, spatele lui atingea marginea celeilalte mese de ciment, ai făcut trei pași spre fundul camerei reci, ai ocolit masa de ciment pe lângă capul mamei tale, te-ai aplecat înainte, ți-ai pus mîinile pe una din barele de fier forjat și ai scos căruciorul pe hol, de-a-ndăratelea, trecînd printre cele două mese de ciment, privind în stînga și în dreapta, văzînd doar cimentul de pe jos și picioarele acestui om care își cîștiga existența muncind la morga celui mai mare spital din județul vostru. Unchiul tău te-a ajutat să pui sicriul pe căruciorul din fier forjat ruginit, mama ta era în primul rînd mortul tău, veniseși din străinătate ca s-o îngropi, stăteau în picioare lângă sicriul pus pe căruciorul din fier forjat ruginit și l-ai văzut pe unchiul tău dîndu-ți o folie mare de plastic tare și transparent, ți-a spus „o s-o despăturim și o s-o punem pe fundul sicriului, corpul maică-tii e plin de puroi și de sînge care vor curge în timpul transportului, folia de plastic o să protejeze sicriul“; era un sicriu de brad vopsit în cafeniu și scîndurile nu erau lipite una de cealaltă, puteai vedea garnitura prin crăpăturile de doi sau trei milimetri dintre ele, ai despăturit împreună cu unchiul tău folia mare de plastic și ați pus-o pe fundul sicriului gol și fără giulgiu, verișoara pregătise hainele

pe care mama ta trebuia să le poarte la înmormîntare, le ținea pe brațul drept, erau niște chiloți albi, o rochie albastră și o jachetă albă, verișoara ținea în mîna stîngă o pereche de pantofi de-ai mamei tale, femeia care lucra la morgă v-a spus „n-o îmbrăcăm, nu putem s-o îmbrăcăm în starea în care este, îi vom pune hainele peste corp; dacă o îmbrăcăm, toate hainele se vor îmbiba de puroiul și sîngele care curg din ea“. Ai împins căruciorul cu sicriul în interiorul camerei frigorifice, priveai folia de plastic transparent care acoperea fundul sicriului, femeia care lucra la morgă spunea „nu ați adus pernă, o să plece pe lumea cealaltă fără pernă“, ai pus căruciorul cu sicriul în paralel cu masa de ciment ce purta rămășițele pămîntești ale mamei tale, care era goală și neagră din cauza sîngelui ce îi invadase toate celulele pielii, stăteau în picioare și l-ai văzut pe bărbatul care lucra la morgă ducîndu-se la căpățiul mamei tale, ți-a spus „trebuie să ne ajuți, trebuie s-o apuci pe mama ta de picioare“, femeia a luat cearșaful murdar care acoperise corpul mamei tale, l-a răsucit și l-a petrecut pe sub corpul mamei tale întinse pe masa de ciment, cearșaful devenise o funie în jurul mijlocului mamei tale, bărbatul a luat corpul moartei de subsuori, femeia a ridicat-o trîgînd de cele două capete ale cearșafului răsucit în jurul mijlocului mamei tale, țineai în mîini gleznele mamei tale fără viață, ai văzut cum corpul ei părăsește masa de ciment, corpul ei se legăna și l-ai pus pe folia de plastic transparent care acoperea fundul sicriului. Femeia a luat cearșaful răsucit în jurul mijlocului moartei, tu i-ai încrucișat mîinile pe piept, verișoara ta a pus chiloții, rochia și jacheta peste corpul mamei tale, i-a pus pantofii între picioare. Stăteați toți patru în jurul sicriului, tu o priveai pe mama ta acoperită cu rochia ei albastră și cu jacheta albă, îi priveai chipul, verișoara ta a rugat-o pe femeia de la morgă să-i dea un litru de lichid dezinfectant pentru a dezinfecta apartamentul mamei tale, bărbatul ți-a spus „acum trebuie pus capacul la

sicriu“; ai ieșit pe coridorul morgii și ai luat capacul sicriului care era sprijinit de zid, ai intrat în camera frigorifică ducând capacul sicriului mamei tale, te-ai apropiat de sicriu, ai sprijinit capacul de masa de ciment pe care îți găsiseseși mama la morgă, bărbatul care lucra la morgă a luat capacul de partea care avea să acopere capul mamei tale, ai îngenuncheat, ai luat capacul de partea care trebuia să acopere picioarele mamei tale, ai privit pentru ultima dată chipul mamei tale moarte, ați pus capacul sicriului în camera frigorifică, te-ai ridicat în picioare. Ați împins căruciorul cu sicriul acoperit pe coridorul morgii, unchiul tău a îngenuncheat lângă sicriu și l-ai văzut plângând în timp ce bătea cuiele, unul după altul, în lemnul capacului, vedeai fiecare cui între degetele mâinii sale stîngi și mîna dreaptă care manevra ciocanul pe care-l adusese de acasă și fiecare cui dispărea în lemnul sicriului și nu rămînea la vedere decît capul rotund al fiecărui cui și unchiul tău mergea în genunchi în jurul sicriului și a bătut o duzină de cuie și lacrimile îi cădeau pe degete și pe lemnul sicriului și pe pardoseala de ciment a holului morgii și tu te gîndeai la moarte, care e acasă în fiecare din noi, și la viața care ne e dată în lumea asta, mama ta murise fără o lumînare aprinsă la cap, era credincioasă, credea în Dumnezeu și în căință, tu credeai în ea și mai crezi încă.

Ea pune mîna pe o foaie albă ia foarfeca aceea care taie ondulat și decupează două pătrate din foaia albă ia un pătrat cu margini ondulate ia creioane colorate desenează o floare în mijlocul pătratului face petale roșii face fire verzi de iarbă sub floare colorează în albastru fondul pătratului colorează cu verde tulpina florii scrie cifra 200 în partea dreaptă de jos a pătratului și spune „uite, am făcut un timbru, e pentru corespondența ta, ți-l dau ție!“.

Era douăsprezece fără douăzeci noaptea și ați intrat în holul mare al maternității, te uitai la soția ta care mergea cu greutate, vă apropiați de biroul deasupra căruia scria „Internări“, ea zîmbea și îți spunea că e fericită că naște și o să afle sexul copilului pe care îl aștepta, tu erai emoționat la gîndul că ați fost de acord să așteptați momentul nașterii ca să știți dacă aveți să fiți părinții unei fete sau ai unui băiat. Femeia care v-a întâmpinat a cerut numele soției tale, tu erai mai în spate, ascultai schimburile de cuvinte și auzai alte zgomote, alte voci pe holul mare. Te gîndeai la noua viață care te aștepta odată cu sosirea copilului vostru, ai auzit că dosarul soției tale era complet și că totul era în regulă, ai înțeles că trebuia să luați liftul, femeia care v-a primit v-a spus să mergeți în sala de nașteri, unde se aflau moașa și ginecologul care vă așteptau. Vă țineți de mîna, soția ta te-a întrebat dacă ești mulțumit, ai apăsător pe butonul alb ca să chemi liftul, i-ai spus că trăiești momentul cel mai intens din viața ta, ea a intrat în lift, tu ai urmat-o, ea a apăsător pe butonul marcat cu cifra șapte, ușa s-a închis și liftul a început să urce. Gîndurile ți se îndreptau spre mama ta care îți spunea că paternitatea îi face pe bărbați mai înțelepți, lumina din lift era puternică și păstrezi încă în amintire imaginea soției tale cu burta ei mare, ochii verzi și lacrimile ei. Ați ajuns, ușa s-a deschis, ați urmat direcția săgeții care indica dreapta, o asistentă cu niște hîrtii în mîna v-a întrebat din nou numele de familie al soției tale, asistenta v-a arătat ușa „Sălii de nașteri“, v-a deschis acea ușă, tu aveai impresia că joci pentru prima oară într-un film, într-o piesă de teatru, nu știai cum se petrece o naștere.

Încăperea era mare, soția ta vorbea cu moașa, lângă peretele din stînga nu era nici o mobilă, în mijlocul încăperii se afla un pat de spital, la căpățiul lui erau măsuțe cu aparate medicale